

MAKLEIT LÁSZLÓ
(szöveg és kép)

Trakai vízivára

Túrák a Baltikumban Litvánia

„Lábasz vakarasz!” – üdvözöltek a repülőtéren, amikor jó néhány éve először jártam a függetlenségét épp hogy elnyert balti államban. „Ezeknek mi bajuk van?” – kérdeztem munkatársamat, aki a térség jó ismerőjének számított. „Itt így mondják, hogy jó estét.” – hangzott a válasz. A litván és a lett az indogermán nyelveken belül a balti családba tartozik, ami nem csak az orosztól, de természetesen az észtl nyelvtől is jelentősen különbözik. Hiába jutottam el később többször is Vilniusba, az elfoglaltságok sem a nyelv, sem pedig a környék megismerését nem tették lehetővé – Lettország és Észtország pedig teljesen kimaradt. Az európai országok legmagasabb csúcsainak felkeresése kapcsán elhatároztuk, egyszer bebarangoljuk mindhárom balti államot.

HÁROM CSÚCS = EGY KÉKES

Első utunk a legdélebben fekvő Litvániába vezetett, így is majdnem éjfél lett, mire – a

minősíthetetlen lengyel utakon átvégződve – a főváros közelében kiszemelt kempingbe értünk. Bevezető programként mindjárt a litván csúcs meghódítását tűztük ki célul. Látszólag nem volt túlságosan nehéz dol-

gunk, mert ha a három balti ország legmagasabb „hegyét” egymásra raknánk, akkor sem érnének fel a Kékesig. Az egyszerű helyzetet a vilniusi Gediminas egyetem szakemberei érdekes feladvánnyal próbálták meg bonyolítani. Amikor nemrégiben újra felmérték országuk „irdatlan” csúcsait, azt találták,

hogy a korábban legmagasabbnak tartott Jousapines kalnas alig 293 méterre emelkedik a tenger szintje fölé, míg egy másik pukli, az Aukstojas (Aukstasis kalnas) a 293,84 métert is eléri. No, ez a különbség még éppen leküzdhető lett volna jégcsákány használata

Jelzőkő Litvánia legmagasabb pontján

nélkül is, az újdonsült első helyezett neve azonban egyetlen internetes térképen sem szerepelt. Annyit tudtunk, hogy – hasonlóan az eddigi legmagasabbhoz – Medininkai település közelében kell keresni. Bővebb felvilágosítást ugyan a faluban sem tudtak adni, a Jousapines kalnas nevet viszont tábla jelezte, elindultunk tehát a csúcs „megmászásának”. Innen szerencsére látszott egy másik dombocska, melynek tetején kötömbbe vésvé felfedeztük az Aukstojas feliratot. Soha nem jártunk még 300 méternél is alacsonyabb országcsúcson. Európában ennél alacsonyabb legmagasabb ponttal csak Málta, Monaco, Vatikán, valamint a szűkebb értelemben vett Dánia rendelkezik.

VILNIUS

A nap további részét a litván főváros utcáin bolyongva töltöttük. Néhány gótikus stílusú templomtól eltekintve Vilnius óvárosának arculatát a barokk határozza meg. Érdeemes felkapaszkodni a legendás litván uralkodóról elnevezett Gediminas-toronyba, ahonnan a város panorámájában gyönyörködhetünk. Az óvárost körülvevő lakótelep házainak látványát a Neris-folyó túlsó partjának modern üvegpalotái ellensúlyozzák, melyek akár a fejlődő Litvánia szimbólumai is lehet-

A modern Vilnius látképe

nek. Az élénk táruló látvány és nem utolsó sorban utazásunk többi tapasztalata jól példázza, mit eredményezhet a nemzeti összefogás egy olyan országban, ahol tizenöt éve még közvilágításra sem futotta.

EURÓPA KÖZEPÉN

Vilnius közelében számos kirándulási lehetőség közül választhatunk. Az archeológia iránt érdeklődők ellátogathatnak Kernavé történelmi emlékhelyére, bár az erődített dombok jelenkori képe inkább csak a szakemberek számára nyújt igazi élményt. A modern művészet és a szoborparkok kedvelői számára az Europos Parkas felkeresése kínál kellemes időtöltést. A Francia Nemzeti Földrajzi Intézet Európa középpontját 1989-ben a korábbi mérésekkel ellentétben itt, Vilnius térségében határoz-

Perkunas-ház Kaunasban

ta meg. A területet egy művészeti szakos diák, Gintaras Karosas még 1987-ben kiszemelte, majd a tereprendezési munkálatokat követően 1991-ben került helyére az első szobor. Az 55 hektáros területen jelenleg 29 ország művészeinek 90 – nem egyszer meghökkentő – munkája tekinthető meg. A park a borsos belépődíj ellenére évente hatvanezer látogatót vonz. Vilnius környékének kihagyhatatlan látványosa Trakai vízivára. A több szakaszban készült vár építése a 14. század második felére nyúlik vissza, de már a 15. század elején elvesztette hadászati jelentőségét. Elegáns kastéllá, királyi rezidenciává vált, később börtönként is szolgált, míg a 17. században olyan súlyos károkat szenvedett, hogy nem építették újjá. Rekonstrukciójára a 20. században került sor, középkori arculatát 1961-re nyerte vissza. Az impozáns vár gazdagon berendezett kiállítási termeit és a környező tavakat számos hazai és külföldi látogató keresi fel.

KAUNAS

Az ország második legnagyobb városa, Kaunas utcáin szintén a középkori Litvánia elevenedik meg előttünk. A karcsú városa és a templomok kivételével a legtöbb egykori kereskedőház és lakóépület egy-

Vándordűnék a Kur-földnyelven

emeletes, emberi közelségbe hozva az évszázados oromzatokat, íves ablakokat, díszítéseket. Ha kevés az időnk, ne is próbáljuk sorra járni az ötszáz műemléket, érdemes viszont felkapaszkodni az óvárossal szemközt, a Nemunas-folyó túlsó felén magasodó Aleksotas-dombra, ahonnan az egész város látképe élénk tárul.

Mint összeállításunkból kiderül, Litvániában hegyvidéket nem találunk, a természeti látnivalók tárháza mégis gazdag. Közéjük tartozik a Klaipėda felől komppal megközelíthető Kur-földnyelven, mely az UNESCO világörökséglistájára is felkerült. A közel 100 kilométer hosszúságú, de legtöbbször csak három kilométer széles félsziget déli oldala Oroszország kalinyingrádi területéhez tartozik, északi fele viszont a balti állam része, így szabadon látogatható. A földcsavargó geológiai értelemben rendkívül fiatal, egy korábbi szigetlánc homokos bezáródásának eredményeként 7000 évvel ezelőtt alakult ki, és azóta is állandóan változik. A homok nincs tekintettel a településekre sem, az elmúlt évszázadokban több falu is eltűnt a vándorló homokdűnék alatt. Környezetvédelmi okból természetesen nem túrázhatunk bárhol, de Nida közelében szerencsére eléggé nagy a terület, ahol cipőnk a vállunkra dobva szabadon kószálhatunk a dűnék között. Kijelölt helyen strandolásra,

másutt a gémekek és kormoránok népes csapatának megfigyelésére is lehetőség nyílik.

NEMZETI PARK AZ ATOMERŐMŰ MELLETT

Litvánia másik jelentős természeti látnivalója az Aukštaitija Nemzeti Park. A környék legnagyobb városa Ignalina, melyről sokaknak elsőként nem a természet háborítatlansága jut az eszébe. A város nevét viseli az innen közel 40 kilométerre működő atomerőmű, amely a közelmúltig az ország elektromosenergia-szükségletének 80 %-át biztosította. E mutató tekintetében a balti állam a kétes értékű világélességet is megszerezte. Ma már a csernobili rendszerű erőmű 2009-ig történő teljes bezárása és új típusú reaktor létesítése a cél.

A szelíd tavak, sűrű fenyőerdők, a vízparti szoborpark vagy fatemplom egy másik világot varázsol azok elé, akik Ignalinában járva a nemzeti park felkeresésére is vállalkoznak. Bár a környéken most csak keveset időztünk, Litvánia legrégebbi, 1974-ben alapított nemzeti parkja hosszabb pihenésre is kiváló helyszínt kínál. A több mint 40.000 hektárnyi védett terület és a 126, gyakran egymással összefüggő tó miatt az Aukštaitija Nemzeti Park méltán lett a vízitúrázók paradicsoma.

Útleírásunkat a Magyar Turista decemberi számában Lettországgal folytatjuk.

Vízitúrázók az Aukštaitija Nemzeti Parkban